

Крюкова Ірина Олександрівна, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри обліку і оподаткування, ORCID ID: 0000-0002-0577-6364

Одеський державний аграрний університет

вул. Канатна, 99, Одеса, 65039

Язлюк Борис Олегович, доктор економічних наук., професор, завідувач кафедри економічної експертизи та землевпорядкування, ORCID ID: 0000-0002-2078-0644

Західноукраїнський національний університет

вул. Львівська, 11, м. Тернопіль, Тернопільська обл., 46009

Цюпак Володимир Павлович, кандидат економічних наук, доцент кафедри економічної експертизи та землевпорядкування Західноукраїнського національного університету, докторант, ORCID ID: 0009-0001-3886-6673

Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України

вул. Тваринників, 1-А, м. Харків, Харківська область, 61026 (Кулиничі)

Дудяк Наталія Василівна, доктор економічних наук, доцент, професор кафедри будівництва, архітектури та дизайну, ORCID ID: 0000-0002-2746-1910

Херсонський державний аграрно-економічний університет

просп. Університетський, 5/2, м. Кропивницький, Кіровоградська обл., 25031

Маков Борис Павлович, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ORCID ID: 0009-0005-5780-3917

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

пр. Науки 9а, м. Харків, Україна, 61166

ІНКЛЮЗИВНІСТЬ ЯК ІМПЕРАТИВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЖИТЛОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Анотація. Підвищення рівня якості життя населення та побудова згуртованого суспільства неможливі без рівного та справедливого доступу населення до першочергових благ, серед яких житло – найважливіше. Метою статті є визначення ролі і значення інклюзивного соціального житла для розв'язання проблеми житлового забезпечення населення.

У статті визначено та розкрито ключові функції інклюзивного соціального житла. Серед них виділені наступні: 1) соціальне житло як визначальний фактор добробуту; 2) сприяння вирішенню проблеми соціальної нерівності; 3) справедливий розподіл ресурсів, благ та вигід у суспільстві; 4) захист вразливих груп населення; 5) сприяння консолідації суспільства.

Проведений короткий огляд сучасної зарубіжної практики масштабізації інклюзивного соціального житла. Досвід європейських країн показав, що принцип інклюзивності, зокрема, у питаннях житлового забезпечення є центральним у багатьох стратегіях і програмах соціального розвитку.

Створення інклюзивного соціального житла формує потужний соціальний та економічний ефект для країни та суспільства. Серед основних вигід є: підвищення стабільності та безпеки суспільства; розвиток соціальної інтеграції; вивільнення коштів населення для освіти, здоров'я, індивідуального професійного і духовного розвитку; підтримка соціально незахищених верств населення; скорочення числа безхатченків; сприяння екологічній стійкості житлового будівництва.

Окреслені основні категорії населення, які потребують інклюзивного соціального житла в Україні. Серед них постають: внутрішньопереміщені особи, військовослужбовці, працівники бюджетної сфери, молоді сім'ї, люди похилого віку та з обмеженими фізичними здібностями.

Проведено кількісну оцінку забезпеченості соціальним житлом у розрізі регіонів країни. Результати оцінки виявили значний дефіцит інклюзивного соціального житла в Україні за всіма її регіонами. Найбільша частка соціального житла зосереджена на територіях Київської, Харківської, Закарпатської та Львівської областей.

Визначено, що фінансування реалізації інклюзивних соціально-житлових ініціатив має ґрунтуватись на консолідації зусиль всіх зацікавлених стейкхолдерів, результатом яких мають стати фондові механізми акумулювання фінансових ресурсів.

Ключові слова: соціальне житло, соціальний захист, фінансування, інклюзивне суспільство, відновлення, безбар'єрність, доступність.

Kryukova Irina, Doctor of Sciences in Economics, Professor, Head of the Department of Education and Training, ORCID ID: 0000-0002-0577-6364

Odesa State Agrarian University

99, Kanatna str., Odesa, Ukraine, 65039

Yazlyuk Borys, Doctor of Sciences in Economics, Professor, Head of the Department of Economic Expertise and Land, ORCID ID: 0000-0002-2078-0644

West Ukrainian National University

11, Lvivska St., Ternopil, Ternopil region, 46009

Tsiupak Volodymyr, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Economic Expertise and Land Management of the West Ukrainian National University, Doctoral Candidate, ORCID ID: 0009-0001-3886-6673

Livestock Farming Institute of National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine

1-A, Tvarynnykyv Street, Kharkiv, Kharkiv region, 61026 (Kulynichi)

Dudiak Nataliia, Doctor of Sciences in Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Construction, Architecture, and Design, ORCID ID: 0000-0002-2746-1910

Kherson State Agrarian and Economic University

5/2, Universytetskyi Ave., Kropyvnytskyi, Kirovohrad region, 25031

Makov Borys, PhD Student (Third Level of Higher Education), ORCID ID: 0009-0005-5780-3917

Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics

Nauky Avenue 9a, Kharkiv, Ukraine

INCLUSION AS AN IMPERATIVE FOR SOLVING THE PROBLEM OF SOCIAL HOUSING

Abstract. *Improving the quality of life of the population and building a cohesive society are impossible without equal and fair access to primary goods, among which housing is the most important. The purpose of the article is to determine the role and significance of inclusive social housing for solving the problem of housing provision for the population.*

The article identifies and reveals the key functions of inclusive social housing. Among them, the following are highlighted: 1) social housing as a determining factor of well-being; 2) contributing to solving the problem of social inequality; 3) fair distribution of resources, goods, and benefits in society; 4) protection of vulnerable groups of the population; 5) promoting the consolidation of society.

A brief review of modern foreign practice of scaling up inclusive social housing is provided. The experience of European countries has shown that the principle of inclusiveness, particularly in housing provision, is central to many social development strategies and programs.

The creation of inclusive social housing has a powerful social and economic impact on the country and society. Among the main benefits are: increasing the stability and security of society; fostering social integration; freeing up the population's funds for education, health, and individual professional and spiritual development; supporting socially vulnerable segments of the population; reducing the number of homeless people; and promoting the environmental sustainability of housing construction.

The main categories of the population that need inclusive social housing in Ukraine are outlined. Among them are: internally displaced persons, military personnel, budget employees, young families, the elderly, and people with limited physical abilities.

A quantitative assessment of the provision of social housing across the country was conducted. The evaluation revealed a significant deficit of inclusive social housing across Ukraine's regions. The largest share of social housing is concentrated in the territories of Kyiv, Kharkiv, Zakarpattia, and Lviv regions.

It was determined that financing the implementation of inclusive social housing initiatives should be based on the consolidation of the efforts of all interested stakeholders, the result of which should be fund mechanisms for the accumulation of financial resources.

Keywords: social housing, social protection, financing, inclusive society, recovery, barrier-free, accessibility.

Постановка проблеми. За сучасних умов розвитку України, що характеризуються глибокими соціально-демографічними трансформаціями, наслідками широкомасштабної військової агресії та необхідністю побудови стійкої, конкурентоспроможної держави, питання забезпечення доступним житлом набуває характеру стратегічної імперативи. У цьому контексті концепція інклюзивного соціального житла виступає не лише як інструмент соціального захисту вразливих верств населення, але й як фундаментальний чинник стабільності та прогресу суспільства. Необхідність побудови системи інклюзивного соціального житла в Україні є об'єктивним викликом часу, який поєднує у собі соціальну справедливість, економічну доцільність та політичну візію подальшого розвитку українського суспільства. Розв'язання житлової проблеми країни на засадах інклюзивності сприятиме формуванню стійкого, консолідованого суспільства, подоланню наслідків гуманітарної кризи, створенню умов для демографічного відновлення та закладанню міцного фундаменту для стабільного розвитку України в довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем житлового забезпечення населення України завжди поставали одними з центральних для вітчизняних науковців. Виняткові події, пов'язані з початком військового конфлікту в Україні, значно актуалізували питання необхідності і достатності

соціального житла для українців. Вагомий вклад у розвиток наукового і методичного базису розв'язання даної проблеми зробили: Виговська Н., Галянтич М., Дубина, М., Забаштанський М., Комнатний С., Паламарчук О., Роговий А., Чернова І. та інші вчені.

Огляд наукової літератури свідчить про значну поширеність концепцій і практик створення інклюзивного соціального житла у світовому масштабі. У Китаї протягом 2005–2010 років завдяки діям уряду було вирішене питання житлового забезпечення 7,47 млн малозабезпечених сімей. Основним інструментом розв'язання даної проблеми стало державне соціальне житлове будівництво (надання житла із правом власності). Успішний досвід у розв'язанні даної проблеми показав, що збільшення пропозиції соціального житла не тільки сприяє інтеграції міст, а й їх економічному зростанню [1].

У ЄС інклюзивність та соціальна підтримка у розв'язанні житлового питання для населення постає стратегічним домінантом політики управління. Комісією ЄС розробляється єдиний Європейський план доступного житла, а принципи інклюзивності є центральними у багатьох стратегіях подальшого розвитку («Renovation Wave», «New European Bauhaus», «Social Economy Action Plan»). Головною метою Європейського плану соціального житла є збільшення пропозиції доступного та сталого житла, які покращуватиме доступ до житла для людей шляхом вирішення структурних проблем та залучення державних та приватних інвестицій [2].

Позитивними прикладами реалізації інклюзивної політики забезпечення населення соціальним житлом у країнах ЄС є створення житлових агентств, які надають доступні варіанти житла та перепрофілюють громадські будівлі (Угорщина). У Ірландії місцевими органами самоврядування створюються нові квартири соціального житла, адаптуючи та переобладнуючи порожні офісні та комерційні будівлі в рамках програми адаптивного повторного використання [3].

У практиці США інклюзивне соціальне житло часто називають інклюзивним житловим зонуванням та розглядають як сукупність дій уряду та місцевих органів самоврядування, спрямованих на вирішення проблеми дефіциту доступного

житла. Політика інклюзивного соціального житла виникла у Сполучених Штатах наприкінці 60-х років XX сторіччя та сьогодні має суттєві відмінності реалізації за різними адміністративно-територіальними одиницями. Незважаючи на відмінності, у країні діє близько 100 цільових програм інклюзивного соціального житлового забезпечення, які орієнтовані на підвищення ступеня доступності житла для всіх категорій населення та сприяння сталому розвитку місцевих спільнот [4].

В Україні питання соціального житлового забезпечення за сучасних умов постає центральним, зокрема, у контексті наслідків військового конфлікту, руйнувань і пошкоджень житлового фонду, зростання чисельності осіб, які потребують першочергової допомоги у забезпеченні житлом [5].

Мета дослідження. Метою статті є визначення ролі і значення інклюзивного соціального житла для розв'язання проблеми житлового забезпечення населення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Теорія інклюзивного зростання житлового будівництва передбачає, що розвиток житла має створювати можливості та розподіляти вигоди між усіма соціально-економічними групами, для забезпечення справедливого економічного зростання. Це передбачає впровадження політики, яка забезпечує більшій кількості людей доступ до якісного житла та стабільного середовища проживання, що є основоположними для здоров'я, освіти, зайнятості та накопичення національного багатства. Теорія наголошує не лише на швидкості зростання житлового фонду, але й на характері його розподілу, щоб забезпечити користь для суспільства в цілому [6]. Політика управління соціальним житловим забезпеченням відіграє провідну роль у забезпеченні доступу до гідного, безпечного та доступного житла для відповідних верств населення, які не можуть дозволити собі традиційні житлові варіанти за ринковими цінами.

Інклюзивність є пріоритетом для соціального житла, оскільки вона гарантує, що житло слугуватиме інструментом соціальної інтеграції, сприяючи відчуттю приналежності та рівному доступу до можливостей для різних верств населення. Ключові аспекти включають різноманітні варіанти житла, універсальний та

доступний дизайн, інтеграцію громади, рівний доступ до послуг та загальнодержавний підхід до вирішення системної нерівності, з якою стикаються маргіналізовані групи.

У соціальній житловій політиці інклюзивність відіграє провідну роль, створюючи сприятливі передумови для рівності, справедливості у суспільстві, інтеграції окремих її спільнот у громаду та сприяючи соціальному ефекту: інклюзивне житло з'єднує мешканців з основними послугами, об'єктами, процесами, робочими місцями, уникаючи ізоляції та покращуючи якість життя.

Поряд із соціальним, збільшення обсягів інклюзивного соціального житла також формує потужний економічний ефект для суспільства, який проявляється через наступні аспекти: стимулювання економіки через інвестиції та створення робочих місць; звільнення фінансових ресурсів домогосподарств від надмірних виплат на житло на задоволення інших потреб; підвищення енергоефективності та зниження витрат; скорочення державних витрат на подолання наслідків соціальної ізоляції.

Зміст значення і сутності інклюзивного соціального житла проявляється через сукупність функцій, які воно виконує в економіці та суспільстві (рис. 1).

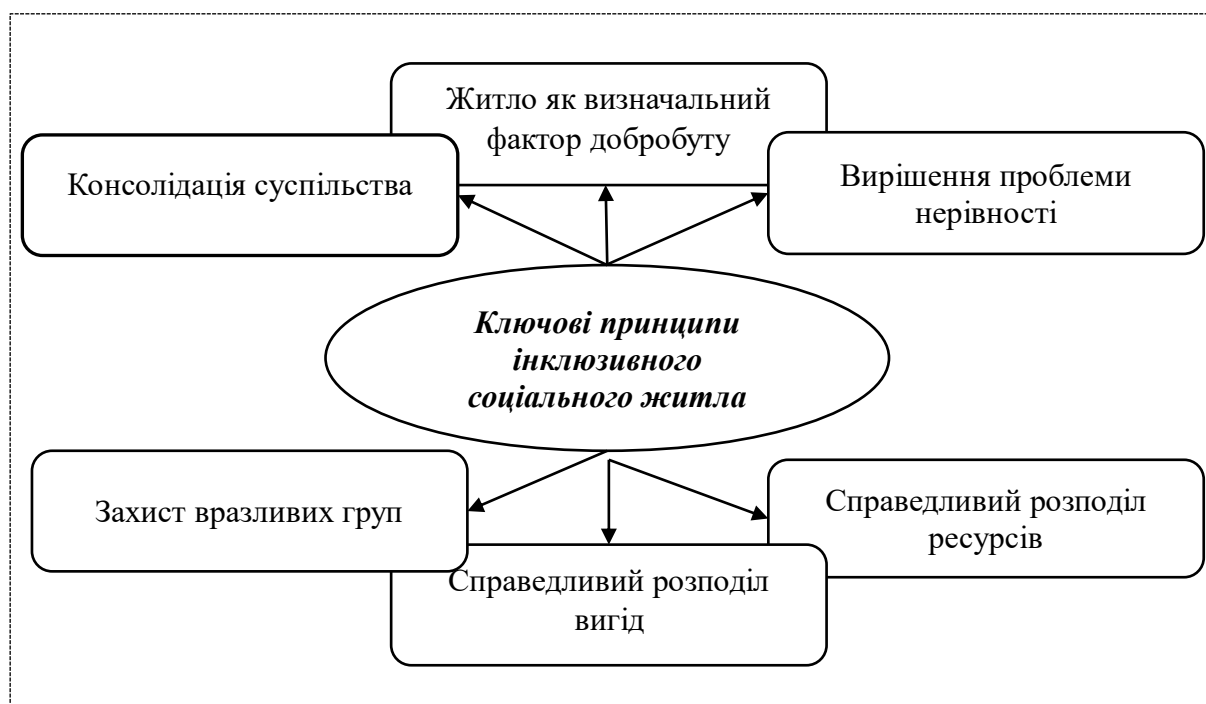

Рисунок 1 – Основні функції інклюзивного соціального житла

Серед ключових функцій вважаємо доцільним виділити:

1) житло як визначальний фактор добробуту - якість та доступ до житла мають вирішальне значення для загального добробуту суспільства, впливаючи на здоров'я нації, освіти та можливості працевлаштування;

2) сприяння вирішенню проблеми соціальної нерівності – ринки житла можуть посилювати існуючу соціальну нерівність, створюючи значні бар'єри для малозабезпечених домогосподарств, молоді та вразливих груп;

3) справедливий розподіл ресурсів, благ та вигід у суспільстві – інклюзивне зростання в житловому секторі створює передумови для розширення кола можливостей доступу до ресурсів і благ для всіх без виключання категорій населення, що підвищує справедливість у суспільстві;

4) захист вразливих груп населення, зокрема, малозабезпечених сімей, осіб з обмеженими фізичними властивостями, ВПО;

5) консолідація суспільства – сприяючи рівному доступу до ресурсів, розподілу благ, реалізуючи політику соціального займисту населення, інклюзивне соціальне житло забезпечує поступову консолідацію та єднання суспільства, що є підґрунтям соціальної стабільності, розуміння та розвитку.

Соціальне житло – це більше, ніж просто доступне житло. За сучасних складних умов в Україні воно постає найважливішим інструментом соціальних змін. Надаючи доступ до безпечного та доступного житла, соціальне житло допомагає зрівняти шанси малозабезпечених груп населення, створюючи основу для підвищення рівня якості життя населення (рис. 2). Ця підтримка має вирішальне значення для розриву порочного кола бідності, дозволяючи малозабезпеченим родинам інвестувати в освіту, шукати роботу та досягати більшої економічної стабільності.

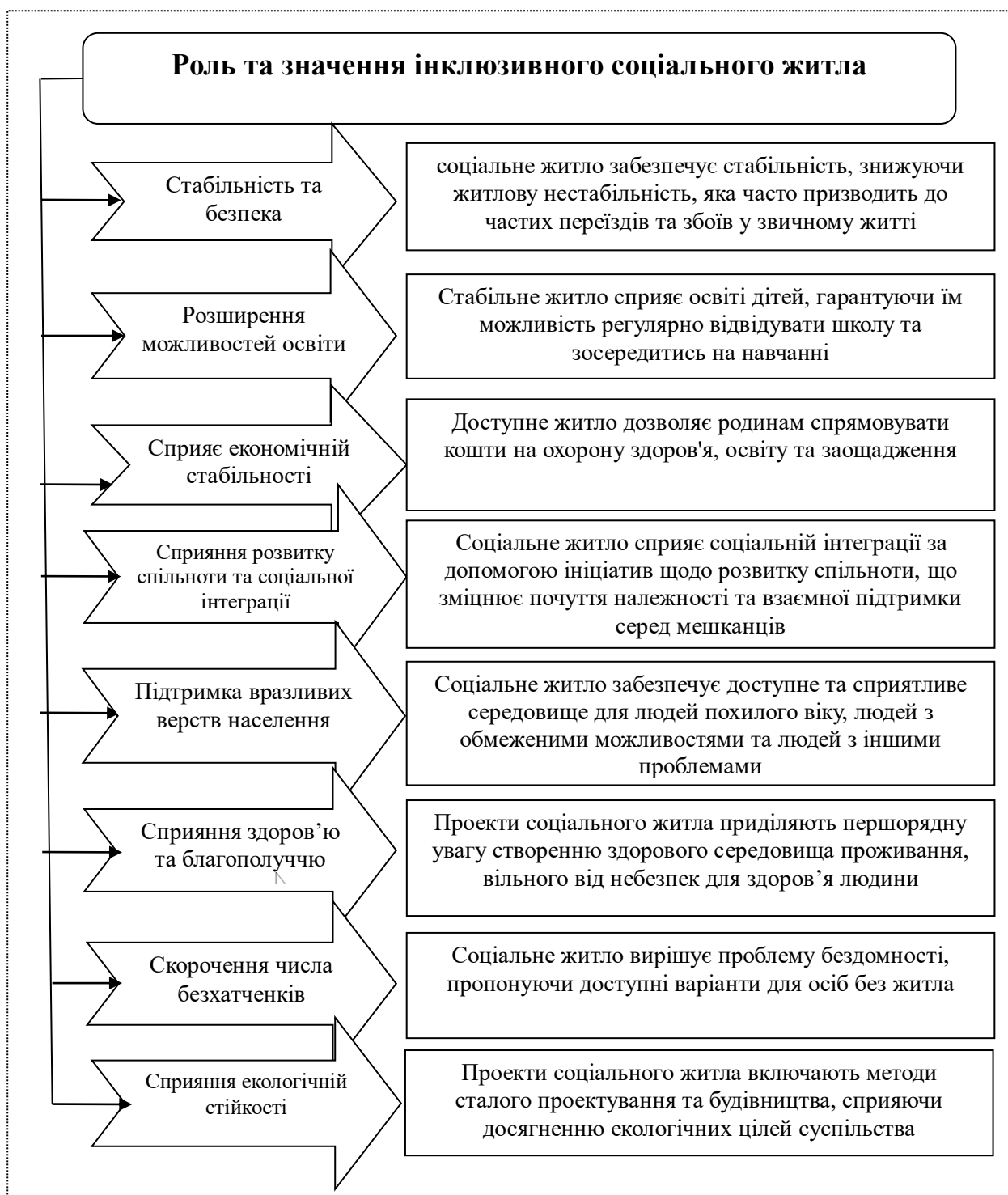

Рисунок 2 – Роль значення соціального житла для побудови інклюзивного суспільства

Джерело: складено автором

Інклюзивне соціальне житло є формою забезпечення житловою площею, що поєднує принципи соціальної доступності та фізичної відкритості для різних соціальних груп. В Україні за сучасних реалій основними категоріями, які потребують інклюзивного соціального житлового забезпечення, постають: 1)

внутрішньо переміщені особи, які втратили постійне житло внаслідок тимчасової окупації або бойових дій та потребують не лише тимчасового притулку, але й стабільної інтеграції у нові громади; 2) військовослужбовці та ветерани, зокрема особи з інвалідністю, які потребують житла, адаптованого до їхніх фізичних потреб, та середовища, що сприяє соціально-психологічній реабілітації; 3) особи з обмеженими фізичними можливостями, для яких доступне житло є умовою подолання соціальної ізоляції та реалізації права на гідне автономне життя; 4) літні люди та самотні літні люди, які часто поєднують обмеженість доходів з потребою в безбар'єрному середовищі та соціальному супроводі; 5) молоді сім'ї та діти-сироти, які потребують стартових умов для самостійного життя та подолання ризику соціальної виключеності; 6) працівники бюджетної сфери (вчителі, лікарі, соціальні працівники), для яких забезпечення житлом є ключовим фактором закріплення за обраною сферою діяльності.

За офіційною статистикою, чисельність ВПО осіб в Україні у 2025 році становила 4,6 млн осіб з найбільшою концентрацією у Донецькій, Харківській, Дніпропетровській областях та м. Києві [7]. Як свідчать дані Асоціації міст України, сьогодні близько 1,6 млн родин мають гостру потребу у соціальному житлі, найбільша кількість з яких мешкає у м. Києві, Харківській, Дніпропетровській області, Одеській та Миколаївській областях [8].

Потенціал національного житлового фонду країни на даний час виявляється недостатнім для повного забезпечення інклюзивних потреб українців, зокрема, внутрішньо переміщених осіб, як основною інклюзивної категорією населення. Жоден з регіонів не має достатньої кількості житлових об'єктів і приміщень, які можуть бути надані у користування на соціальних (не ринкових) умовах. Найвищі показники забезпеченості тимчасовим соціальним житлом має Харківська область (3772 приміщення), Закарпатська, Львівська та Київська області (рис. 3). Проте, дана кількість об'єктів соціального житла є недостатньою та потребує збільшення.

Рисунок 3 – Кількість житлових приміщень тимчасового соціального житла в Україні, од

Джерело: побудовано автором за даними [9]

Дефіцит інклюзивного житла в Україні є наслідком дії багатьох факторів та причин, ключовими з яких є: тривалий період відсутності цілеспрямованої державної політики у сфері соціального житла; недосконалість нормативно-правового підґрунтя реалізації національних і місцевих інклюзивних соціально-житлових програм та реалізації індивідуальних прав на житло [10]; традиційний дефіцит фінансових ресурсів; слабкість інституційного базису та міжвідомчої координації у регулюванні житлових питань [11]; поглиблення існуючих проблем внаслідок дії військового конфлікту на території країни [12].

Масштабізація соціального житла та трансформація його у бік підвищення інклюзивності є складним завданням для всіх рівнів управління. Його вирішення потребує об'єднання зусиль та підвищення рівня соціальної відповідальності всіх

учасників процесу соціально-житлового забезпечення: уряду країни, місцевих органів самоврядування, бізнесу, територіальних спільнот, мешканців. Удосконалення механізму управління потребує нових підходів, орієнтованих на потреби і інтереси територіальних громад, заохочення міжкультурного спільного проживання та соціального різноманіття.

Фінансова складова реалізації інклюзивних соціально-житлових програм передбачає розвиток партнерства і співпраці між урядовими органами, міжнародними донорами капіталу, будівельним бізнесом, фінансовими інституціями, які забезпечують кредитко-інвестиційну підтримку інклюзивних житлових ініціатив. При цьому, провідна роль у створенні умов, необхідних для таких підходів, відводиться державі [13].

Серед основних фінансових інструментів, які сприяють реалізації інклюзивної житлової політики в Україні, сьогодні є програми «ЄВідновлення», «ЄОселя»; механізми виплати субсидій місцевим бюджетам на будівництво, ремонт або купівлю житла для окремих категорій громадян; місцеві програми соціального житлово будівництва; діють міжнародні програми фінансової підтримки соціального та економічного відновлення країни за рахунок коштів ЄБРР, ЄІБ, Комісії ЄС, Міжнародного банку, ООН та інших світових інституцій (програми фінансування енергоефективного будівництва соціального та доступного житла, ремонт та реконструкція пошкодженого житла, зокрема для ВПО); задіяні спільні міжнародні механізми партнерства на рівня місцевих громад; уперше реалізуються пілотні проекти будівництва соціального житла за спільними ініціативами уряду та національних агенцій (Агенції з відновлення). Обсяг та масштаб таких соціально-житлових проектів на даний час залишається недостатнім для повного задоволення потреб інклюзивних категорій населення України у житлі, проте формує винятковий досвід та створює механізми, необхідні для подальшого розв'язання цієї важливої для країни проблеми.

Для досягнення прогресу у розв'язанні питання інклюзивного соціально-житлового забезпечення населення України головний акцент має бути зроблений на пошуку дієвих фінансових інструментів. Досвід зарубіжних країн свідчить, що

акумулювання фінансових ресурсів можна забезпечити лише за умов консолідації спільних зусиль всіх стейкхолдерів: держави, місцевих органів управління, бізнесу, громад, населення. Перспективним є створення спеціалізованих фондів, за рахунок яких фінансуватимуться відповідні соціально-житлові ініціативи. У Європі такими фондами є Фонд відновлення та стійкості (RRF), Європейський соціальний фонд плюс (ESF+), Європейський фонд стратегічних інвестицій (EFSI), національні фонди підтримки соціальних проєктів. Такий досвід може бути корисним для України, зокрема, за умов післявоєнного відновлення країни та підвищення рівня якості життя її населення.

Висновки. Інклюзивне соціально житло за останні роки набуває ознак імперативу реалізації політики соціального захисту у багатьох розвинутих країнах. Як соціально-економічна категорія, інклюзивне соціальне житло спроможне виконувати функції підвищення рівня добробуту населення, розв'язання проблем соціальної нерівності, справедливого розподілу ресурсів, благ та вигід у суспільстві, захисту вразливих груп населення та консолідації суспільства. Масштабізація інклюзивного соціального житла має потужний потенціал створення як соціальних, так і економічних бонусів для країни. Вона сприяє стабільності, згуртованості, інтеграції суспільства, створенню нових робочих місць та екологічній сталості житлового сектору.

Сучасні складні умови в Україні підвищують потребу у соціальному житлі для значної частини населення країни. Найбільше потребу у соціальному житлі мають такі інклюзивні групи населення, як ВПО, військовослужбовці, працівники бюджетної сфери, молоді сім'ї, люди похилого віку та з обмеженими фізичними здібностями. Фактичний рівень забезпеченості цих категорій соціальним житлом залишається значно нижчим за потреби. Найвищі показники забезпеченості соціальним житлом мають місце у Харківській, Закарпатській, Львівській та Київській областях.

Для розв'язання проблеми покращення забезпечення населення України інклюзивним соціальним житлом корисною може виявитись провідна зарубіжна

практика, фінансовим базисом якої є створення спільних фондів фінансування соціально-житлових ініціатив.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Wei Wang, Yuzhe Wu, Charles Choguill. Prosperity and inclusion: The impact of public housing supply on urban inclusive growth in China. *Land Use Policy*, 2021. Vol. 105. 105399.
2. European affordable housing plan. URL: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14670-European-affordable-housing-plan_en
3. Adema W., Plouin M., Fluchtmann J. Social housing: A key part of past and future housing policy. Social housing: a key part of past and future housing policy. OECD, 2020. URL: https://www.oecd.org/en/publications/social-housing-a-key-part-of-past-and-future-housing-policy_5b54f96b-en.html
4. Wang R., Balachandranb S. Inclusionary housing in the United States: dynamics of local policy and outcomes in diverse markets. *Housing Studies*, 2023. Vol. 38. P. 1068–1086.
5. Чернова І. В., Ємельянова О. М., Гончаренко А. В. Перспективи відновлення житлового будівництва у воєнний та повоєнний час. *Економіка та суспільство*, 2022. Вип. 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-15>
6. Housing and Inclusive Growth. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/09/housing-and-inclusive-growth_6034487d/6ef36f4b-en.pdf
7. Актуальна статистика внутрішньо переміщених осіб в Україні станом на 2025 рік. URL: <https://antiraid.com.ua/news/aktualna-statystyka-vnutrishno-peremishhenyh-osib-v-ukrayini-stanom-na-2025-rik/>
8. Соціальне житло як чинник економічного відновлення. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/boychenko_socialne_zhytlo.pdf
9. Про узагальнений перелік місць тимчасового проживання: Наказ Міністерства розвитку громад та територій України від 60-12-2023 № 343. URL: <https://mindev.gov.ua/>
10. Галянтич М. К. Проблеми існування житлового права в Україні. *Проблеми цивільного права та процесу*, 2019. С. 22–27. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/24_05_2019/pdf/3.pdf
11. Дубина М. В., Забаштанський М. М. Актуальні тенденції розвитку житлового фонду в Україні. *Innovation and Sustainability*, 2023. № 1. С. 188–196.
12. Реут А. Г., Когатько Ю. Л. Житлова проблема в Україні на тлі війни 2022 року. *Демографія та соціальна економіка*, 2022. № 3 (49). С. 123–144.
13. Криворучко В. Фінансування житлового фонду у повоєнній Україні: механізми та інструменти. *Актуальні проблеми економіки*, 2024. № 12 (282). С. 104–112.

REFERENCES:

1. Wei Wang, Yuzhe Wu, Charles Choguill. Prosperity and inclusion: The impact of public housing supply on urban inclusive growth in China. *Land Use Policy*, 2023. 105. 105399
2. European affordable housing plan. URL: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/14670-European-affordable-housing-plan_en
3. Adema W., Plouin M., Fluchtmann J. Social housing: A key part of past and future housing policy. Social housing: a key part of past and future housing policy. OECD, 2020. URL: https://www.oecd.org/en/publications/social-housing-a-key-part-of-past-and-future-housing-policy_5b54f96b-en.html
4. Wang R., Balachandranb S. Inclusionary housing in the United States: dynamics of local policy and outcomes in diverse markets. *Housing Studies*, 2023. 38. P. 1068–1086.

5. Chernova, I.V., Yemelianova, O.M., Honcharenko, A. V. (2022). Perspektyvy vidnovlennia zhytloвого budivnytstva u voiennyi ta povoiennii chas. [Prospects for the restoration of housing construction in wartime and post-war times]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 44. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-15>
6. Housing and Inclusive Growth. URL: https://www.oecd.org/content/dam/oecd/en/publications/reports/2020/09/housing-and-inclusive-growth_6034487d/6ef36f4b-en.pdf
7. Aktualna statystyka vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini stanom na 2025 rik. [Current statistics of internally displaced persons in Ukraine as of 2025]. URL: <https://antiraid.com.ua/news/aktualna-statystyka-vnutrishno-peremishhenykh-osib-v-ukrayini-stanom-na-2025-rik/>
8. Sotsialne zhytlo yak chynnyk ekonomichnoho vidnovlennia. [Social housing as a factor of economic recovery]. URL: https://auc.org.ua/sites/default/files/boychenko_socialne_zhytlo.pdf
9. Pro uzahalnenyi perelik misty tymchasovoho prozhyvannia: Nakaz Ministerstva rozvytku hromad ta terytorii Ukrainy vid 60-12-2023 № 343. [On the generalized list of places of temporary residence: Order of the Ministry of Development of Communities and Territories of Ukraine dated 60-12-2023 No. 343]. URL: <https://mindev.gov.ua/>
10. Haliantsykh, M.K. Problemy isnuvannia zhytloвого prava v Ukraini. [Problems of the existence of housing law in Ukraine.]. *Problemy tsyvilnoho prava ta protsesu*, 2019. 9. 22–27. URL: https://univd.edu.ua/general/publishing/konf/24_05_2019/pdf/3.pdf
11. Dubyna M.V., Zabashtanskyi M.M. Aktualni tendentsii rozvytku zhytloвого fondu v Ukraini. [The modern trends in the development of housing stock in Ukraine]. *Innovation and Sustainability*, 2023. 1. P. 188–196.
12. Reut A.H., Kohatko Yu.L. Zhytlova problema v Ukraini na tli viiny 2022 roku. [Housing problem in Ukraine against the backdrop of the war in 2022]. *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika*, 2022. 3 (49). P. 123–144.
13. Kryvoruchko V. Finansuvannia zhytloвого fondu u povoiennii Ukraini: mekhanizmy ta instrumenty. [Housing Fund Financing in Post-War Ukraine: Mechanisms and Instruments]. *Aktualni problemy ekonomiky*, 2024. 12 (282). P. 104–112.

Стаття надійшла до редакції: 12.08.2025; рецензування: 20.08.2025;

прийнята до публікації 03.09.2025. Автори прочитали и дали згоду рукопису.

The article was submitted on 12.08.2025; revised on 20.08.2025; and accepted for publication on 03.09.2025. The authors read and approved the final version of the manuscript.